

"Буюк Кир" — форсларнинг биринчи шои, Оқахамонийлар сулоласининг асосчиси Кир II (порс тилида Куруш), милоддан аввалги VI асрда яшаган ва тарихда буюк империя курган шахс сифатида танилган. Унинг ўлими хақида турли манбаларда турлича ривоятлар келтирилган. Куйида энг машхур ривоятлардан айримларини келтираман:

1. Геродот ривояти

Юнонлик тарихчи Геродотнинг таърифига кўра, Кир массагетлар билан бўлган жангда халок бўлган. Массагетлар — Осиёнинг шарқий ҳудудларида яшаган кўчманчи халқ бўлиб, уларнинг маликаси Томирис Кирга қарши уруш эълон қилган. Кир массагетлар билан жангда ютилиб, ўлдирилган. Томирис унинг жасадини топиб, бошини кесиб, уни қонга тўлган чодирга солиб:

«Сен қонга тоёқсан деб ўйлабсан, ичгин, тўйгунча!»

деган экан. Бу Геродотнинг версиясидир.

2. Ктесий ривояти

Ктесий — Кир хакида ёзган бошқа бир юнонлик тарихчи. Унинг ривоятида Кир Дария якинидаги жангда яраланиб, ўша ерда вафот этгани айtilган. Унинг жасади Персияга олиб борилиб, Пассаргадада дафн этилган дейилади.

3. Бошқа ривоятлар

Бошқа манбаларда Кир ўз империяси ичида табиий ўлим билан вафот этгани хакида ҳам айtilган. Лекин тарихчилар орасида Геродотнинг версияси энг машхур ва кўпроқ қабул қилинган ҳисобланади.

Хулоса:

Кир II, яъни Буюк Кир, катта эҳтимол билан массагетлар билан бўлган жангда ҳалок бўлган ва бу жангда унинг душмани Томирис малика бўлган. Аммо аниқ сабабни таърихий манбаларнинг ихтилофи туфайли ишонч билан айтиш қийин.

Абу Муслим